

VORMING DIERENWELZIJN

ERKENDE INSTELLINGEN

KATTEN

Lesnota's voorbereid door Claire DIEDERICH

1STE JULY 2022 (3U)

Bron : Guidelines AAFP and ISFM

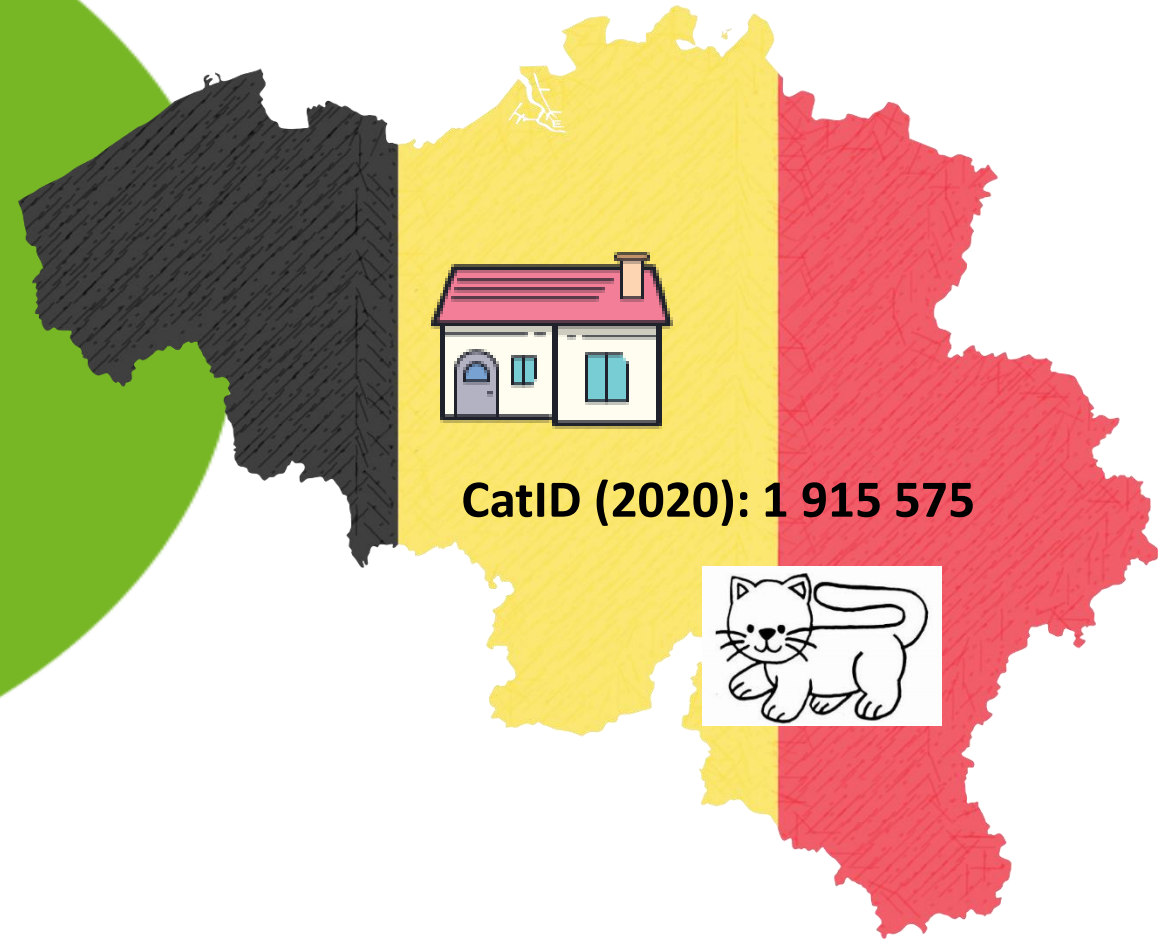
<https://journals.sagepub.com/page/jfm/collections/guidelines/index>

En dictaten uit CUGA, UNamur (Dr. C. Diederich, Dr. L Giordano, Dr. C. Carasco-Leroy)

Originele versie van C. Diederich (UNamur), 2022

WETGEVING KATTEN

In 2020:

130 133 aantal registraties in Brussels

SITUATIE IN DE REGIO BRUSSEL

IDENTIFICATIE EN REGISTRATIE

Verplicht voor alle katten, per chip en in Cat iD (www.catid.be):

- schuilplaatsen (2012)
- handelaren (2014)
- particulieren (2017, niet later dan 12 weken)

COMMERCIEEL TRANSPORT VAN KATTEN

Europese Verordening 1/2005

Buiten België: Een kat moet zijn

- Geïdentificeerd
- Geregistreed
- Gevaccineerd tegen hondsdolheid (min. 12 weken en 21 dagen injectie)
- Beschikken over een Europees paspoort
- Geschikt voor transport!

Naar België van buiten de Europese Unie:

Vraag een importautorisatie aan bij de FAVV
import.export@favv.be

ALS UW STATUTAIRE ZETEL IN BRUSSEL IS:

Alle transporten van dieren (>65 km) zijn onderworpen aan:

- Een **vergunning voor het vervoer** (afgegeven aan de organisator van het vervoer door Brussel-Milieu)

- Een **certificaat van vakbekwaamheid voor chauffeurs**

Opleiding dierenwelzijn – vervoer en behandeling (CER / DGZ)

Niet voor kattenvervoer!

- Een **controle van de auto** (indien reistijden > 8 u)
Speciale maatregelen bij 'LANG' transport
(Indien langer dan 8h buiten België of 12h in België)

Ga voor meer informatie naar <https://leefmilieu.brussels/themas/dierenwelzijn/dierenwelzijn-tijdens-het-transport>

STERILISATIE

Steriliseren: De reproductie ongeschikt maken

Castraat: Verwijder de voortplantingsorganen (testikels of eierstokken)

Sterilisatie is verplicht voor alle katten vóór 6 maanden en codering in Cati D (2018); tenzij fokkat (erkende fokker)

Maatschappelijk voordeel: Ongewenste nesten, vermenigvuldiging van katten
→ euthanasie, verlaten, toevlucht

Gezondheidsvoordeel voor katten: preventie van borsttumoren en ontsteking van de baarmoeder (vrouwtjes), minder sproeien van urine en zwerven (mannetjes)

Risico: zwaarlijvigheid, inteelt (raskatten)

→ Huiskat ≠ asielkat

→ Vroege sterilisatie (<12 weken, 750 gr?): effecten op gezondheid en gedrag ?

STERILISATIEMETHODEN IN DIERENASIELEN

- Timing:

Verlaten Kat: Vaccins → +1 Sem.: Sterilisatie

Kat Gevonden: Vaccins → +2 Sem.

(wettelijke deadline voor zoeken naar eigenaar)

Kitten: Steriliseer 3 dagen na het herhalen van het vaccin (2nd-vaccinatie)

- Is er een ruimteprobleem?

- Laat de kat gesteriliseerd achter bij de dierenarts

- Steriliseer vlak voor adoptie en huisvest op geslacht

- of in kooi, in een asiel

- Individuele kooi: Niet geschikt voor lange termijn behuizing!

- Het plaatsen van de kat in de gastfamilie

GARANTIECERTIFICAAT

Om de koper te compenseren in geval van :

- ziekte

- panleucopenie (Typhus)
- infectieuze peritonitis (PIF)
- feliene leucose (FeLV)

[Accueil - Elevage Des Joyaux De Provence -
eleveur de chiens Chihuahua \(chiens-de-
france.com\)](http://Accueil - Elevage Des Joyaux De Provence - eleveur de chiens Chihuahua (chiens-de-france.com))

- aangeboren afwijking

- cryptorchidie
- entropion / ectropion
- navelbreuk

Als een gebrek is vastgesteld, een garantietermijn van 2 jaar is voorzien (01/2021).

In de eerste 6 maanden na de levering : de verkoper moet bewijzen dat een vastgesteld gebrek niet bestond op het ogenblik van levering (integrale terugbetaling van de dierenartskosten, prijsvermindering, ontbinding van de koop (overlijden van het dier, autopsie).

(zie : <https://leefmilieu.brussels/themas/dierenwelzijn/de-handel-gezelschapsdieren/noodzakelijke-documenten>)

GEDRAG VAN DE KAT

DOMESTICATIE

Wilde voorouder: Wilde kat (*Felis silvestris*)

Diverse ondersoorten, waaronder de Afrikaanse ondersoort = Noord-Afrikaanse gegloved kat (*Felis silvestris lybica*: Docile, dicht bij de mens)

Plaats: Cyprus, ongeveer 7.500 jaar voor V.Chr. (temmen, vroege selectie)
of Egypte, ongeveer 2.500 v.Chr. (Huiselijk maken sensu stricto)

- Trage verspreiding daarna (Europa: vanaf 10ste eeuw);
- Middeleeuwen: Symbool van de duivel voor de Katholieke Kerk
- Vervolging door de mens (sporen in folklore: leper);

Huidige status = huisdier

- weinig kunstmatige selectie (in tegenstelling tot hond) of zeer recent
- weinig variabiliteit in rassen
(nieuwe rassen, morfologie, zuiver commercieel)
- een gering deel van de raskatten in de kattenpopulatie
(7% raskatten tegen 50% rashonden)

ZWANGERSCHAP, WERPEN EN MATERNALE GEDRAG

- **Duur van de zwangerschap:** 58 tot 70 dagen
- **Nesten:** 1 tot 3/jaar
(geslachtstrijpe vrouwtjes zijn permanent drachtig of zogend, behalve in de herfst)
- om te werpen, zoekt ze een '**nest**' (rustige, droge en donkere locatie – nabij bed, kast, of weg van de mens – schuur, schuur)

Intens likken van de jonge kitten, op het moment van geboorte
Versterkt de band poes-kitten
Ademhalingsstimulatie (massage)
Drogen van de huid van het kitten

- + deel van de vruchtzak, navelstreng
- + opeten van de placenta (nageboorte)

- De moeder blijft 90% (16%) van de tijd op het nest gedurende Week 1 (W5)

[KittyStim Probiotic & Colostrum - 15ml Kitty Stim Syringe - Vet Dispense](#)

KittyStim Probiotic & Colostrum - 15ml Syringe

Reference: 206568

Last items in stock

£14.34 (tax incl.)

QTY

1

Add To Basket

- **Borstvoeding**

- * voorkeur een speen per kitten
- * voorkeur voor posterior spenen
- * 3 fasen:

S1-S3: De moeder initieert de voeding

Rooting-reflex aanwezig tot 11J

Snelle groei (gewicht x2 na W1, x3 na W2)

W3 to eind van W4-W5: Afwisselende initiatieven

W5: Begin van spenen, prooi aangebracht door de moeder

-Spenen: Van W5 naar W 8-10

Progressief: de moeder duwt de jonge meer en meer weg
voedingswaarde van melk neemt af
vaste voedselopname neemt toe

Borstvoeding kan uitgebreid worden tot volgende worp

- De moeder leert al spelend de bijtcontrole
- De moeder brendt de jongen terug naar het nest (en tijdens elk transport)
door de huid van de hals tussen de tanden te grijpen
→ cat immobilisatiereflex
- Moeder verplaats kittens als ze gestoord worden
- Algemene kweek van kittens door meerdere vrouwtjes

GEDRAGSONTWIKKELING VAN KITTENS

Nestende soort (onrijp bij geboorte):

- organen van de zintuigen niet volledig functioneel bij de geboorte.

Wacht op volledige rijpheid bij 3 weken

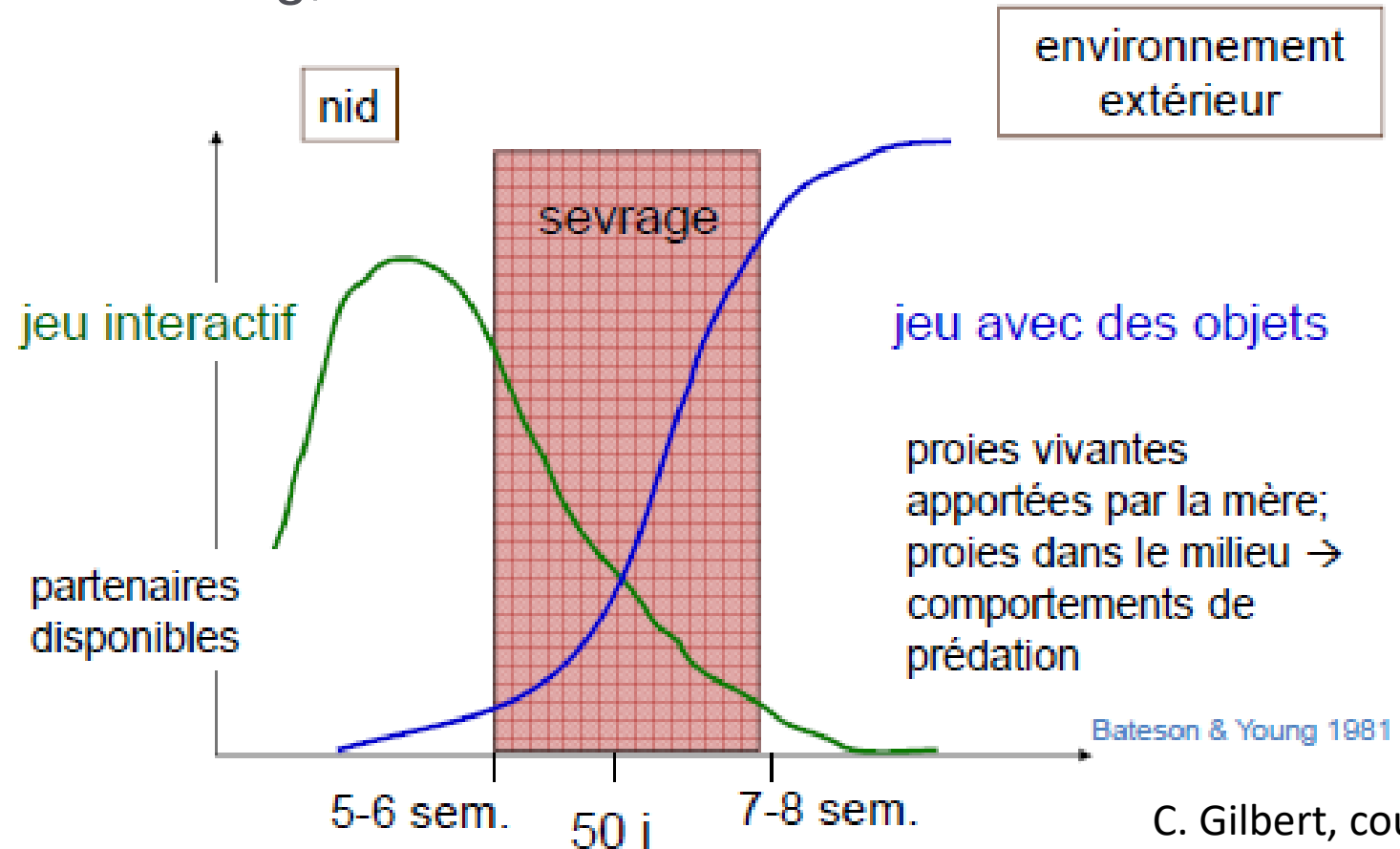
- zeer beperkte beweeglijkheid (beperkt tot kruipen)

Vergelijkbaar met volwassene op 7 weken

- geen thermoregulatie voor week 7
- eliminatiegedrag (urine-faeces) veroorzaakt door de moeder

- **Cognitive ontwikkeling** van kittens (waarneming, aandacht, geheugen)
 - snel leren;
 - dat het kitten een kat is en hoe het moet communiceren
 - vooral door een andere kat te observeren en nog beter, als de moeder het model is
 - ontwikkeling van het spel: Sequenties die vergelijkbaar zijn met die van de voorbereiding;

- **Man Familiarisatie:** 2 tot 7 weken
 - gewoon maken aan manipulaties en strelingen
(! Is misschien niet aantrekkelijk voor alle katten)
 - een genetische rol van de vader is vastgesteld;
 - mogelijke genetische rol van de moeder (moeilijker te benadrukken);
 - vergemakkelijkt indien moeder aanwezig is
- **Wennen aan het milieu:**
 - geluiden, verschillende plaatsen, verschillende soorten;
 - mogelijkheid tot vluchten en verbergen indien de stimulatie te indrukwekkend is

SOORTEN KAT ACTIVITEITEN

- Verdeling van 24-uurs activiteiten van een volwassen kat die alleen in een kooi woont:
 - 50% rustperiode
 - 43% bewegingen en andere activiteiten (inclusief predatie)
 - 4% verzorging

RUSTPERIODE (12UREN/DAG !)

- Kwalitatieve plaatsen :
comfortabel, warm, hoog (observatiepost), schuilplaatsen

SPELACTIVITEIT

- Verschillend speelgoed
-

ELIMINATIEGEDRAG

Rustige plek, altijd toegankelijk

Uit de buurt van eet- en rustplaatsen

Substraatdikte: 5-6 cm.

Regelmatig onderhoud

Geen deodorant gebruiken

Faeces	
Frequencie	2 keer per dag (gemiddeld)
Handelingen	Voor: Hol in de grond, draai je om en kruip Na: Schrapen met voorpoten
Houding	Dicht bij de zitpositie - identiek voor beide geslachten

Urine	
Frequencie	Tot 5 keer per dag
Rollen	-Fysiologie -Markering
Handelingen	<u>Fysiologie:</u> - voor: Hol in de grond, draai je om en kruip - na: Schrapen met voorpoten <u>Markering:</u> -spuiten (gehele mannelijke kat)
Houding	<u>Fysiologie:</u> Dicht bij de zitpositie - identiek voor beide geslachten <u>Markering:</u> typische positie

Als er sprake is van onreinheid (urine, MF) en urineprojectie

- urinair/spijverteringsstoornissen (in bijna 40% van de gevallen)
- indien aanwezig, sluit een gedragsprobleem niet uit
- Hormonale veranderingen (seksuele rijpheid, loopsheid)
- Situaties van milieuangst:
verplaatsen, nieuwe bewoner (dier/mens),
aanvallen van een andere CT (in/uit), conflicten tussen
mensen, eenzaamheid, angst op het moment van behoefte doening

- Veranderingen in gewoonten:
 - verandering in het merk van het strooisel;
 - wijziging in schoonmaakschema (feestdagen, onderzoeken);
 - de locatie van de afvalbak wijzigen;
 - nieuw voorwerp nabij de bak (wasmachine)
- Leeftijd - verwante fysiologische veranderingen
 - minder bewegingen; bak te hoog

Aantrekkelijkheid factoren van kattenbakken

Substraat

- Silica gel vulling voorkeur door vluchtkatten (Nilson, 2001)
- Fijnkorrelige strooisel bij voorkeur in 15 strooisel (Borchert, 1991)
- Geparfumeerd beddengoed: Vermijden (Horowitz, 1997);
zonder effect op katten (Sung & Crowell-Davis, 2006 et Neilson, 2011)

Aantrekkelijkheid factoren van kattenbakken

Omgeving

- Strooisel overdekt/niet gedekt: Voorkeur bij sommige katten
(Niet voor de meerderheid van katten, Gregg et al., 2012)
 - Box size: Sommige katten hebben de voorkeur voor een grote doos (Guy et al., 2014 en Nilson, 2008)
 - Afvaldiepte: dieper om te ontwasemen
maar niet belangrijk voor urinatie (Mills & Munster, 2003)
 - Geur van afval: Met koolstof verrijkte bedden > normaal kattebak vullin of verrijkt met zuiveringszout (Neilson, 2007, 2008 b)
 - Geur spray: Zeer effectief (Cotta & Rodman, 2007)
- Onderzoeken alleen uitgevoerd bij levende katten!**
- Als meerdere katten: Reinigingsfrequentie en aantal kattebakken verhogen
(Nilson, 2004)**

Potentiële beïnvloedende factoren van het gebruik van kattenbakken by meerdere katten (Ellis et al, 2017)

- Voorkeur voor propere bak dan voor vuik
 - Geen invloed op de selectie van de afvalbak
 - volgens vorige gebruiker
 - indien aanwezig van en/of MF
 - Invloed op de keuze van de afvalbak
 - indien valse afzettingen van Urine en/of Faeces aanwezig zijn
- (Voorkeur voor valse afzettingen van Faeces boven valse afzettingen van Urine)

→ Geen effect van geuren
(van de uitwerpselen zelf of van de vorige gebruiker)
→ Effect van zichtbare aanwezigheid van u- en/of MF-afzettingen

Deze resultaten zijn bijkomstig bij het regelmatig schoonmaken van de kattenbak. Alle katten in dit onderzoek kennen elkaar! (vertrouwd)

VACHTVERZORGINGSACTIVITEIT

Tijd en duur

- Mogelijk significant, van 4% tot 30% van de actieve tijd voor volwassenen
- Regelmatig na elke maaltijd, wanneer het dier in rust is

Functies

- Verwijder dood haar en controle huidparasieten
- Thermoregulatie (verdampingskoeling)
- Spanning Verminderen (bewegende activiteit bij storm, straf, ontmoeting met een agressieve kat, ...)

Als verdwijnt = gezondheidsprobleem of gedragspathologie

ACTIVITEIT ETENSWAREN ZOEKEN

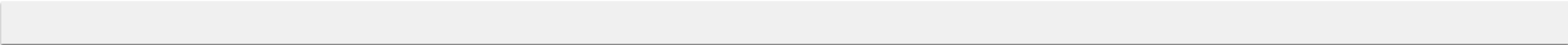
= Jachtinstinct:

Jacht op het vooruitzicht, op de aanpak (ook door spel, getriggerd door de mens)

- Ultrasound-geluidsperceptie (kleine knaagdieren);
- gevoelig voor schokkerige/plotselinge bewegingen
- het vangen van kleine prooi meerdere malen per dag
- efficiëntie: 3.4 tot 12.3 tests vastleggen
 - 50% van de prooi wordt overdag gevangen
 - 20% prooi dageraad/schemering
 - 30% prooi nacht
 - gedragsplasticiteit aangepast aan roofactiviteiten
- afgelegde afstanden: 400-500m (Max. 1.5 km)
- solo (geen samenwerking of concurrentie op dezelfde site)
- game fase voor het doden
- doden: Een aangeboren bekende plaats (vernauwing tussen hoofd en romp)

SOCIAAL GEDRAG

COMMUNICATIEVE EN OLFACTORISCHE VAARDIGHEDEN

- **Geurontvangst:** Ontwikkeld orgaan
(olfatorische epithelium, gele vlek = 20 cm²)
- Minder reukscherpte dan die van de hond (minimale hoeveelheid vreemde moleculen die nodig is voor de waarneming van de geur)
- Olfactorische communicatie met geurige producties = **feromonen**
(waarneming op het niveau van het neusorgaan, voorste deel van de neus)

***urine: sproeien van urine**

- op verticale objecten, in hoogte met een bepaald bewegingspatroon
- urineringsstraal (hoeveelheid, positie, houding)
gebiedsmarkering
(treedt eerder op in het midden van het vitale veld)
- waargenomen - alle geslachten
- als loopse kat in de buurt is
- olfactorische berichtfuncties: ? Onzeker
(seksuele gedrag, acclimatisatie nieuwe omgeving,...)
- veroorzaakt geur door de soortgenoten en ook flehmen

* Faeces

- worden begraven, vaak op een gemeenschappelijke plaats:
nut in communicatie?
- soms in hoogte geplaatst (boomstronk)
visuele communicatie?

* Huidklieren

- kin, hoek van lippen, slapen, gehoorkanaal externe, diverse staartlocaties
- wrijvingsafzetting van personen op voorwerpen of op soortgenoten (= verschijnen)

Geen studies 100% wissen: komt elke klier overeen met een molecule met een bepaalde functie?

→ Bespreking over gezichtsgeuren eerder dan gezichtspheromonen

→ Commercieel gebruik van synthetische gezichtsuitdrukkingen 'feromonen'

- **krassen op objecten**
 - op verticale of horizontale steunen
 - rol? : olfactorische/visuele communicatie, comfort gedrag door het uitrekken, slijpen van de klauwen

Maar het is **geen olfactorisch signaal** omdat

- de poten hebben zweetklieren (zweet)
maar niet sebaceous (vetafscheiding).
- Het gekraste gebied veroorzaakt geen geur
van de soortegenoot.

Aan de andere kant is het duidelijk zichtbaar
(markeringen/krabdeeltjes)!

COMMUNICATIE- EN GEHOORVAARDIGHEDEN

Audiogram: tot 50 Khz - 60.000 Khz (te vergelijken aan de frequenties van geluiden van kleine knaagdieren)

- brede vocale folder

Sterk ontwikkeld
in de oostelijke rassen
(Siamois)

* Vocalisaties uitgestoten gesloten mond:

- soort rill

- **Spinnen** (ritmische samentrekkingen van laryngeale spieren)

- door katten en volwassene

- naar de mens en andere katten

- functie? : tevredenheid, jacht, intense pijn, verwelkoming van de eigenaar; eindfase van leven (!)

* Vocalisaties met de mond open en daarna geleidelijk gesloten:

- geluiden die door de partners tijdens de seksuele toenadering worden uitgezonden;

- miauwen:

- Rol in onbekende mededeling op het gebied van intraspecies;

- naar de mens: vraag/aanbod

- wordt een visueel signaal als er geen geluid wordt geproduceerd

* Luide schreeuwt open mond = intense emotionele staat

tijdens de agonistische of seksueel gedrag (grommen, huilen, viltten, blazen, spugen, huilen)

COMMUNICATIE EN VISUELE VAARDIGHEDEN

Vermogens van een nachtvechter

- Breed panoramisch veld: 200 tot 230 graden
binoculair: 90 tot 100 graden
(= dezelfde waarden als in man)
- Goede hulpvisie
Er is een erfelijke anomalie in Siamees en wit Perzisch
 - Moeilijk plaatsen van voorwerpen in de ruimte;
 - Congenitale nystagmus
 - Convergerende congenitale strabismus, bilateraal
- Mogelijkheid om de lens (focus) aan te passen: Beperkt
tussen 0 en 25 cm neemt het gevoel van tact over (dankzij vibrassess, tactiele haren)
- Visuele scherpte: 6 keer lager dan menselijk
- Lichtgevoeligheid: Cat >>>>> Man
- Kleurgevoeligheid: geen rood zicht
(Moeilijk te bestuderen omdat de kleuren een lage biologische waarde hebben voor katten;
zo veel de beweging prevaleert in hen)

- **Visuele signalen:** Goed gedifferentieerd en talrijk bij katten; door ze te combineren

* lichaamshoudingen:

tijdens agonistische interacties (zie diagrammen) groeit of krimpt de kat zijn silhouet door zijn staande/liggende positie te veranderen) en zijn pilo-erectie

- tekenen van toenemende agressiviteit en/of angst
- motivatieconflict: Grote achterkant + verticale staart of in 'S'

* gezichtsmimics:

positie van de oren (indien naar voren = positieve benadering), oogrichting, pupildiameter en oogopening, tandhantering

* staart positie

rollen: visuele communicatie, evenwicht handhaven

neutrale stand: horizontaal of 45 graden omlaag

positie ingesteld: begroeting, spelletjes

(meer in interactie met mensen dan met katten)

positie concave: defensief gevaar

lage positie: aanstootgevende dreiging

roering van links naar rechts, kwispelende staart:

agressiviteit

ORGANISATIE VAN DE RUIMTE

Territorium = ruimte verdedigd, uitsluiting van andere personen

Het bestaan ervan wordt bevestigd door

- uitsluitgedrag, het markeren
- het ontbreken van overlapping van woonomgevingen

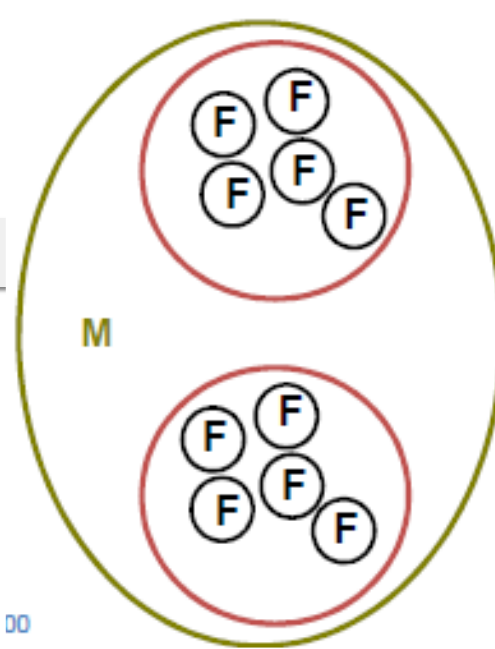
(=essentieel gebied)

Geen bewijs van zijn bestaan in de kat
(woonomgevingen overlappen elkaar)

Maar impliceert niet dat de ontmoetingen tussen mannetjes vriendschappelijk zijn
En sluit de verdediging van hulpbronnen niet uit (bijv. voedsel, rustplaats)

- **Woonomgevingen** (vitaal domein of VD):
van variërende grootte afhankelijk van middelen en habitat (me. 3 tot 4 ha)
van het seizoen, van geslacht

- mannelijke VDs zijn 3x grotere dan vrouwelijke VDs
- Breeding mannelijke VDs zijn groter

→ **In de praktijk**: Beweging en de vitale ruimte zijn belangrijk voor katten en het leven in een besloten omgeving kan problematisch zijn

SOCIALE ORGANISATIE

Wilde katten: Meestal: Solitair (uitzonderingen)

Wildlife Species:

- familie van de Felidae: Volledig ingetrokken klauwen
Geslacht Panthera (leeuw, luipaard, tijger, ;)
Geslacht Felis (ocelot, serval, jackal, ;)
- familie Acinodendres: Klauwen weinig/geen retractie
bijv: cheetah

Huiskatten: Solitair of sociaal (volgens de auteurs)

→ ? Groepering bij huiskatten (uit onderzoek van wilde katten)

Afhankelijk van beschikbaarheid van bronnen

Als de middelen worden verminderd en verspreid = **SOLITAIRE**

Indien overvloedige en geconcentreerde hulpbron = **GROEP**

Huis kat = optionele sociale soort/opportunist

PROBLEMEN VAN GEDRAG **(NIET GEACCEPTEERD** **DOOR DE EIGENAAR)**

Contents lists available at ScienceDirect

Applied Animal Behaviour Science

journal homepage: www.elsevier.com/locate/applanim

Potential risk factors associated with feline behaviour problems

Marta Amat *, José Luís Ruiz de la Torre, Jaume Fatjó, Valentina M. Mariotti,
Sophie Van Wijk, Xavier Manteca

School of Veterinary Medicine, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra (Cerdanyola del Vallès) 08193, Spain

336 Katten met gedragsprobleem (1998-2006) > 189 controles katten

Let op: Een groot deel van de katten leven binnen (86%/64, 4%)
en meerdere katten (59%)

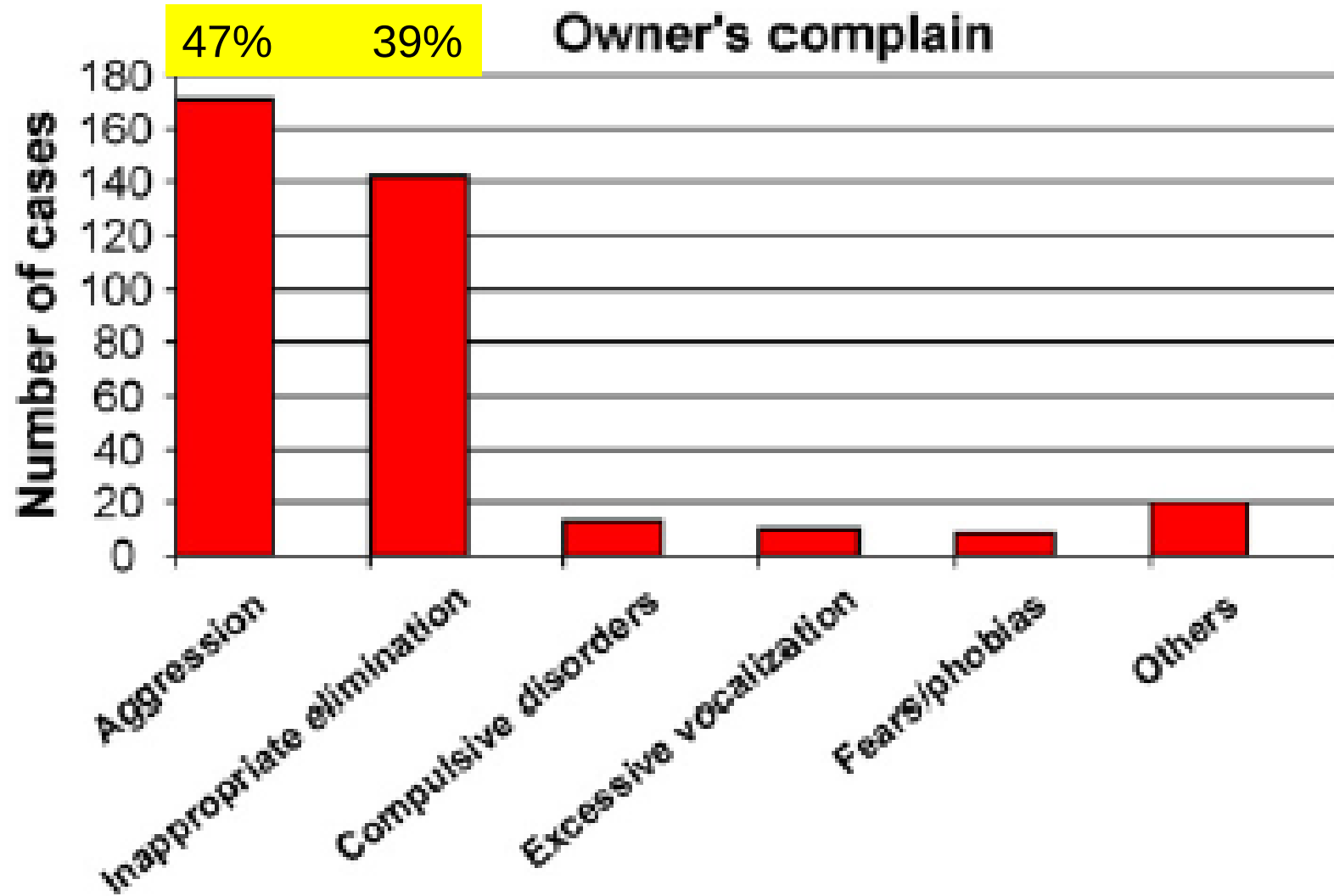

Fig. 1. Number of cases according to the owner complain.

Goujon, 2014

Tableau 1 : Principales raisons évoquées dans le cadre de l'abandon d'un chat en refuge

Etats-Unis			Suède	Grande-Bretagne
Miller et al. (1996)	Di Giacomo (1998)	Salman et al. (1998)	Eriksson et al. (2009),	Casey et al. (2009)
Déménagement Allergies Comportement Portée non désirée Manque de temps et d'argent	Comportement Allergies Déménagement	Allergies Malpropreté Surpopulation	Allergies Déménagement Décès du propriétaire Nouvelle situation familiale Manque de temps	Déménagement Portée non désirée

VOEDING VAN KAT

De kat is geen kleine hond, als het gaat om voedsel!

Carnivoren met een belangrijke behoefte aan dierlijke eiwitten

ook al is de kat minder vleesetend dan de wilde soort (langere darmen, meer algemene voeding)

- aanvulling met vitaminen (vit A, PP, D, Thiamine =B1)
Aminozuren (waaronder Taurine, Arginine)
vetzuren, eiwitten, enz.
- **Frequentie:** 7 tot 20 maaltijden/24 uur
self-service, niet belangrijk wanneer in de dag
- **Aantal: Instelpunt** (mogelijkheid om het verbruik naar behoefte te regelen)
 - Voor een volwassen kat van 3 – 4 kg:
 - * natte voeding: 200 tot 250 gram/J (van 25 tot 35% eiwitten- jong)
 - * droge voeding: 65 tot 75 gram/D

Bijzonderheden:

- **voorkeur** voor natte voeding (ten opzichte van droog)
→ BI-voeding
- **Samenstelling** van het dieet moet variëren naar leeftijd (kitten versus volwassene), reproductieve status (zwangerschap, borstvoeding), gezondheidsstatus (bijv. urinestenen)

Geen bewijs dat het eten en
het drinken moeten gescheiden zijn

- **Olfactorische en smaak erkenning**

(aandacht voor ziekten bij het nemen van voedsel. Bijv: Coryza)

→ het eten moet goed smaken anders wordt het niet gegeten!

- geen waarneming van '**zoete**' smaak
- geen mogelijkheid om **lactose** te verteren (geen koemelk)
- In de baarmoeder en het spenen **conditioneren** voor voedselkeus - Het veranderen van voedsel niet leuk vinden (neophobia)
- geen voedselhiërarchie: **Wie het eerst komt, het eerst maalt !**

Wat te kiezen ?

- ? Nat voedsel (doos) of droog voedsel (kroketten)
- ? Voedseldiversiteit of altijd hetzelfde voedsel
- ? Eiwitrijk, koolhydraatdieet of caloriearm dieet met hoge vezels
- ? 'Rauw' voedsel (rauw vlees, ;)
- ? Geef voedingssupplementen of toegang tot gras of bepaalde planten

→ Voor zover bekend kan geen specifieke aanbeveling worden gedaan ten gunste van een van deze praktijken

→ Koolhydraten in droge diëten hebben een slechte naam (bijvoorbeeld ongezond, obesitas of diabetes factor), hoewel zonder wetenschappelijke voorziendheid. Het lijkt er echter op dat de **woningen omstandigheden** en **activiteit** betere voorspellers zijn voor een goede gezondheid (AAFS/IFSM, 2011)

VERMOEIDHEID VAN DE SNORHAREN

“Veel katten-"specialisten" hebben het over een hypothetische "snorharenmoeheid" die verband houdt met een te diepe kom aan de wanden waarvan de trilharen zouden schuren, wat "uitputting" veroorzaakt die verband houdt met een over-stimulatie van de tastzin.

Geen enkele publicatie heeft deze bewering gestaafd.

Bovendien is de kat in staat de grijpmethode te kiezen die hem het best past, met name door zijn voorpoten te gebruiken om voedsel uit een te smalle bak te halen”

(uit Titeux et al, 2021, Point Vétérinaire)

- Als er meerdere katten bij elkaar zijn ondergebracht, moeten ze tegelijkertijd kunnen eten (zie K.B. 27.04.2007 – erkenning en handel honden katten)
- Als een kat om voedsel vraagt:
 - controleer de kwaliteit van het voedsel
 - verhoging van de maaltijdfrequentie / overschakeling naar zelfbediening
- Geef katten de mogelijkheid om te zoeken naar voedsel via speelgoed dat voedsel bevat:
 - Pipolinos
 - Voedselpuzzels

Drinken: 200 ml/dag, in ongeveer tien shots

Helder water: Ideaal

- verschillende waterpunten
- niet te kleine kom (tactiele haren raken de muren = ongemak)
- liever roestvrij staal of porselein dan plastic (slechte smaak!)

Waterfontein

Bron : www.zoomalia.com

Jachtinstinct

- Eenzame jager
- opportunistic met betrekking tot prooi
(als prooi +++ en eenvoudig vastleggen)

Nature des proies	Répartition
Petits mammifères	78%
Oiseaux	16%
Reptiles amphibiens	3-7%
Poissons	1-2%
Invertébrés	0-3%

Source: Carrasco-Leroy, 2018

- Identificatie van de prooi
- gehoor en zicht gebruiken (snelle en onoverzichtelijke bewegingen)
- niet door de fractie (tenzij het leren)

HUIVESTING VAN DE KAT

VOOR EEN KAT-VRIENDELIJKE OMGEVING

Bieden:

1. een voor het dier **veilige** plaats van leven
2. Meerdere en aparte **belangrijke milieubronnen**: Voedsel, water, krabgebieden, speeltuinen en rust- of slaapgebieden, kattenbakken (vers van het voedsel!)
3. Mogelijkheid om te **spelen** en predatiegedrag uit te drukken
4. Positieve, consistente en voorspelbare sociale **interacties met mensen**
5. Een omgeving die het belang van **geuren** voor katten respecteert

LISTES NON EXHAUSTIVES D'ÉLÉMENTS D'ENRICHISSEMENT ENVIRONNEMENTAL CHEZ LE CHAT

Éléments structurels

- Revêtements de sol (litière, couverture, carton)
- Endroits dédiés et espacés (alimentation, repos, élimination)
- Griffoirs verticaux ou horizontaux
- Cachettes (boîtes, tunnels)
- Jouets de prédation (balles, cordes, canne à pêche, automates)
- Verticalité des éléments (grimper, se cacher, sauter, s'isoler, surveiller)

Éléments sensoriels

- Visuels (fenêtre avec vue animée, écran de télévision avec proies*/autres chats*)
- Olfactifs (cataire, thym dans certains jouets, attractivité animal dépendante)
- Auditifs (effets non connus chez le chat)

Éléments alimentaires*

- Fractionner la ration et multiplier les cachettes
- Augmenter la fréquence des petits repas
- Objets perforés distributeurs de croquettes
- Cachettes, anfractuosités où la nourriture n'est accessible qu'à l'aide d'un membre antérieur

* La frustration éventuellement ressentie par les chats faute d'atteindre ou d'interagir avec ces éléments doit être évaluée.

VOORDELEN VAN HET VOLDOEN AAN MILIEUEISEN VAN KATTEN

- Minder ongewenst gedrag en ziekten
- Betere herkenning van een ziekte
- Meer erkenning van de waarde van kattenzorg
- Gemakkelijker omgaan met katten
- Versterking van de band met de eigenaar
- Minder stress bij meerdere katten

I) SOCIALE OMGEVING

1- Een- of groepsaccommodatie ?

→ De kat is een **optioneel/opportunistisch sociaal dier**:

- Solitair, maar kan in groep leven
- Beschermde tegen territorium, maar kan samenleven accepteren

Maar het is een **individuele** aanpassing:

- Sommige katten (gereserveerde katten, zeer jonge katten of oudere katten) worden meer gestrest dan andere katten wanneer zij in de gemeenschap wonen (McCune, 1992);

- Slecht gesocialiseerde katten zullen meer worden benadrukt als nieuwe katten in hun omgeving worden gebracht (Kessler en Turner (1999))

→ Geleidelijke kennismaking met nieuwe dieren

- + voldoende ruimte
- + gemakkelijke toegang tot voedsel/drank en kattenbakken
- + voldoende rustplaatsen en schuilplaatsen

- Tekenen van goed begrip tussen katten:

Wederzijdse verzorging/wederzijdse wrijving/samen spelen/nabijheid

Source: Gagnon, 2012

Elis et al (2013)

Elis et al (2013)

Source: Feline Guidelines AAFP/ISFM

Journal of Veterinary Behavior 11 (2016) 113–124

ELSEVIER

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Journal of Veterinary Behavior

journal homepage: www.journalvetbehavior.com

2014 CSF/FSF Symposium

Sociality in cats: A comparative review

John W.S. Bradshaw*

Anthrozoology Institute, School of Clinical Veterinary Sciences, University of Bristol, Langford, United Kingdom

- Huiskatten creëren verbanden met elkaar
 - als zij van de zelfde familie zijn
 - als ze al sinds hun jonge leeftijd (2 jaar) bij elkaar zijn geweest
- Als er een sociaal conflict verschijnt: gebrek aan een duidelijk en ritualiseerd signaal van indiening, bij katten en de neiging tot verspreiding (zelfs tussen individuen van hetzelfde nest)
- Huiskatten blootgesteld aan sociaal stressvolle situaties waaraan ze slecht voorbereid zijn:
 - samenwonen met onbekende katten
 - gedwongen nabijheid bij buurtkatten
- Als sociale stress → verergerd het middelverdedigingsgedrag
 - leidt tot agonistisch gedrag +++
 - Kat-kat aanval
 - Vermijden van andere katten (thuis of buiten)

Deze gedragingen zijn zo vaak dat ze door katteneigenaren als ‘normaal’ worden beschouwd

Samenwonend katten in het huis:

altijd dezelfde die aanvallen (unidirectioneel)

Max. 1 tot 2 keer per dag

Een nieuwe kat introduceren:

geleidelijk, voorafgegaan door een neutrale wederzijdse olfactorische blootstelling

Anders: Permanente agonistische relatie tussen de nieuwe kat en de bewoners

- Subtiele tekenen van spanning tussen katten:
 - actieve beweging van de ene kat door de andere
 - de toegang van de andere kat tot middelen of wegen blokkeren
 - deze stressvolle gebeurtenissen voor het gestoorde dier worden gevolgd door bewegingsactiviteiten (verzorging of krassende sequenties, hyper-slikken, het hoofd schudden)

Onopzettelijk situatie veroorzaakt door eigenaren die grondstoffen concentreren (voedsel, water, kattenbak, slaappleatsen) in 1 tot 2 gebieden.

Katten buiten het huis:

Ontmoetingen tussen onbekende katten = stress

(hetzelfde aandeel cortisol bij katten die alleen leven en katten die in groepen leven en in beide gevallen buiten kunnen gaan)

→ de nabijheid van andere katten is stressvol!

Opgesloten katten (toevluchtsoord, VT, transport):

- de mogelijkheid om te kiezen of de dieren al dan niet bij elkaar worden gegroepeerd.
- Stress? Afhankelijk van de eerdere individuele ervaring van het dier (eerder geïsoleerd of in groepen)
- bij een kort verblijf in het toevluchtsoord (Max. 2 weken): Geen stress waargenomen tussen de kooi en de cattery (Kessler, 1997)
- indien lang verblijf in onderdak (> 2 weken): Focus op groepshuisvesting als meer sociale contacten en meer ruimte beschikbaar is (Smith et al., 1994; Love Ridge, 1994 b).

Chronische sociale stress = welzijn van de kat

- Fysieke wijzigingen zijn bewijs
- Aanpassing hangt af van het temperament van de kat
reacties van andere katten

Moeilijk te voorspellen hoe 2 katten op elkaars aanwezigheid zullen reageren

- Geleidelijke introductie
- Beoordeling van sociale stress via gedragssignalen
- Onderzoek moet worden voortgezet ...

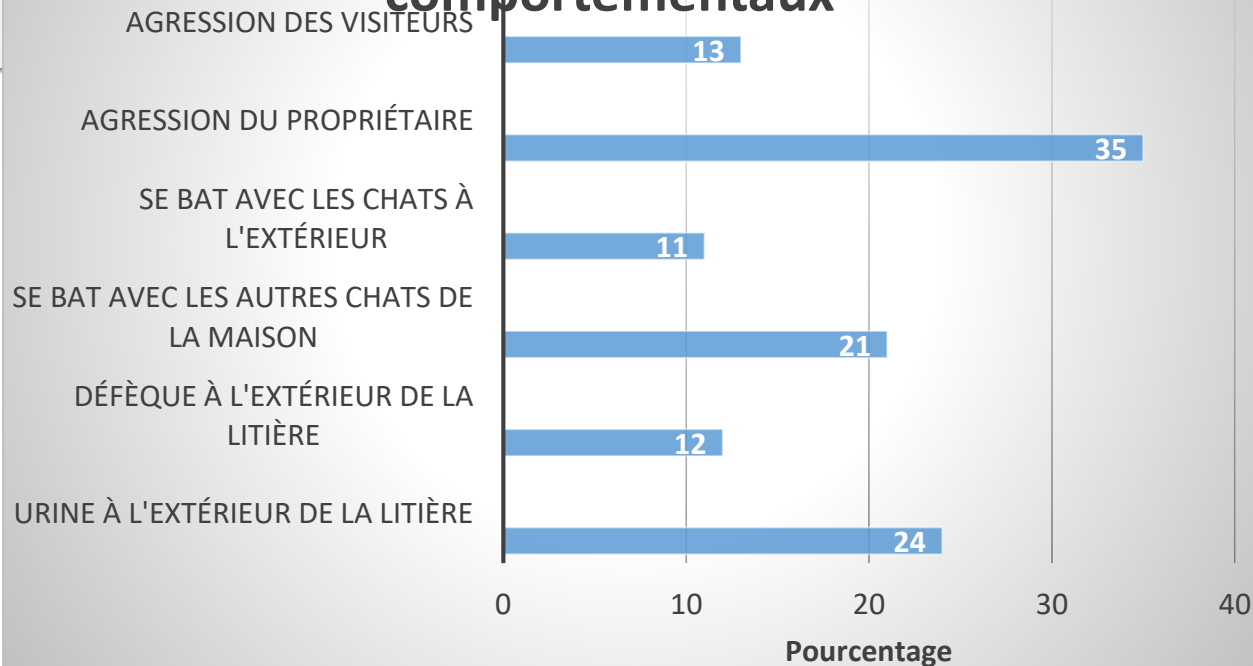
2- De relaties van Kat met de mens

- Belang van blootstelling van jonge katten aan de mens voor een positieve waarneming van de mens door de kat – Aanpassing en positieve versterking krijgen de voorkeur
- Strelen: Variabele tolerantie met agressieve reacties
(Nek strelen wordt beter getolereerd dan buik strelen, Soeurdréen en Chamave, 2002)
- Spelen met je kat en gedragsproblemen: Eigenaren die zeggen dat ze 5 minuten/dag met hun huisdieren spelen melden minder gedragsproblemen dan degenen die slechts 1 minuut/dag spelen (Stricker en Scull, 2014)

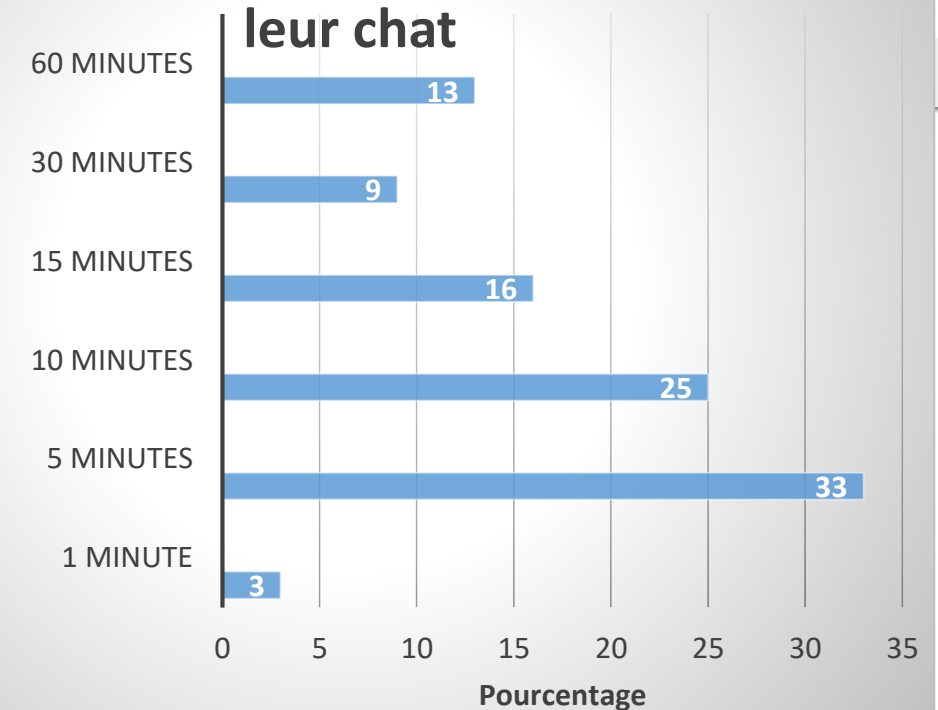

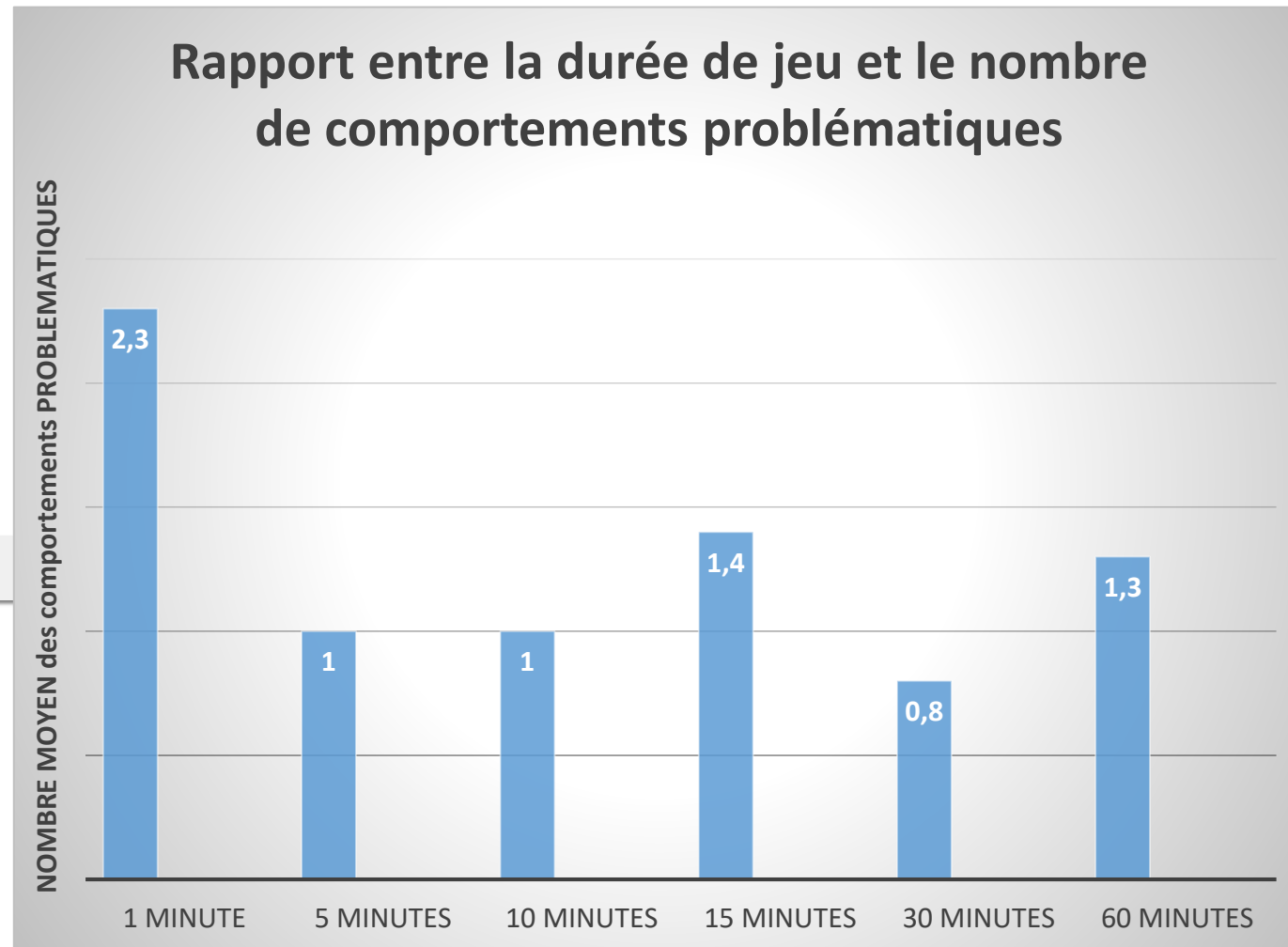
strickler et Shull (2014) : dur van de interactie van de eigenaar met katten en prevalentie van gedragsproblemen

Pourcentage de propriétaires ayant signalé des problèmes comportementaux

Pourcentage de propriétaires en fonction du temps passé à jouer avec leur chat

D'après Strickler et Shull (2014)

Eigenaars die vijf minuten of meer met hun dieren speelden meldden minder gedragsproblemen dan zij die slechts één minuut speelden.

BESCHRIJVING VAN EEN ONTSPANNEN KAT DIE WIL COMMUNICEREN MET DE MAN

- Knippert langzaam met ogen
- Spint
- Probeert op de persoon te klimmen
- Staat dicht bij de persoon
- Wrijft gezicht of raakt hand of andere delen van het lichaam van de mens
- Duw het lichaam in de hand van iemand die niet met hem in wisselwerking staat
- Ligt aan zijn kant en legt zijn buik bloot
(raak het niet aan, niet alle katten houden van)

II) FYSIEKE OMGEVING

1. De bijzonderheden van de kat

Gebruik van ruimte in 3D (dat betekent hoogte ook)

Duurzaam materiaal, wasbaar, vernieuwbaar in dierenasielen:

- Vloeren, wanden: Roestvrij staal, tegels, epoxy, hars (35 tot 150eur/m²)...
- Kattenbomen, manden, dekens, diverse tunnels / dozen / schuulplaatsen, speelgoed, krappalen, ...
- Expressie van kat gedrag en hygiëne

II) FYSIEKE OMGEVING

2- Moedig het gebruik van speelgoed aan = 'predatie gedrag'

- Voor de meeste huiskatten: Voedsel gepresenteerd in een kom in de vorm van kroketten of industriële blok.

Jouet d'occupation
de type circuit
(source : www.zooplus.com)

- Toy = middelen om een gedrag te reproduceren dat vergelijkbaar is met dat van de predatie (verschillende motorpatronen afhankelijk van of de kat jaagt of nadert)

Elis et al (2013)

- Dit type voedselspel kan enige **frustratie** veroorzaken bij dieren die geen voedsel kunnen krijgen.
- Zorg ervoor dat katten niet **gewend raken aan** de games die eigenaren hen aanbieden (risico van verlies van interesse)

II) FYSIEKE OMGEVING

3- Structuren toevoegen die het milieu complexer maken

Extra
exploratiemiddelen

Veel schuilplaatsen op
verschillende hoogten

Structuren die het milieu
complexer maken

Overzicht van de leefruimte

II) FYSIEKE OMGEVING

4- Belang van geuren

- Talrijke klieren op het gehele oppervlak van het lichaam (zweet, talg)

→ Zie supra (olfactorische communicatie)

GEZONDHEID, HYGIËNE EN KAT MANIPULATIES

- Signalen met betrekking tot een algemene status waarin een probleem optreedt:
 - eet niet of verandert niet in eetlust
 - Koorts, vermindering, liggen neer
 - Diarree en braken
 - Overmatig drinken, urine en zwaar drinken
 - Urineproblemen (bloed in urine of onvermogen te urineren)
 - Constipatie, vocalizing wanneer op kattenbak
 - Moeilijk ademen (oog- of neusontlading, hoesten, niezen)
 - Gebrek aan of overmatige verzorging/conditie van haar
 - Abnormale lichaamsmassa's

VERZORGING

-**Vacht:** Borstel, kam, wassen, maaien

-**Klauwen**

- Knip de klauwpunten door:

- Niet pijnlijk, ethisch aanvaardbaar?

-**Oren**

- **GEEN** wattenstaafje om schoon te maken !

- Dragen van een gewonde kat

- niet met de blote hand oppakken
- een doek op hem leggen en met dit doek 'oppakken'

Demo : <https://wamiz.com/chats/guide/premiers-secours-pour-votre-chat-0626.html>

- Eerste hulp tijdens het werpen

- De moeder ontdoet de jongen van haar foetale vliezen en eet ze op
- Zij snijdt de navelstreng
- Als het kitten niet ademt: Stimuleer de adem door er krachtig over te wrijven
- Als de moeder onervaren is, kunnen wij haar helpen en ook de navelstreng met verdunde Betadine desinfecteren (1 deel/ 9 delen water)
- Help het kitten de tepels te vinden
- Zorg voor een geschikte kamertemperatuur (22 tot 27 graden C)
- Zorg dan voor een regelmatige gewichtstoename (5 tot 20gr/D voor een geboortegewicht tussen 85 en 120gr)

GEZONDHEID - STRESS: KAT COMFORT

‘Kat denken’ voor gastvrijheid, transport en hospitalisatieapparatuur:

- verwijderbare transportdozen om de kat op zijn plaats te houden
- Hoogte van afvalbak
- Beschutting waarin de kat zich kan verbergen
- Accessoires voor wondbescherming die beweging tot een minimum beperken

Ex: Elizabethaanse halsband zacht eerder dan stijf

Verbeter het verwerkingsproces

- Twist

➤ Als de kat helemaal niet meewerkt ...

...

NIET DOEN

Yin, Low stress handling

Verbeter het verwerkingsproces

AAFP/ISFM 2011

- Twist

- blij kalm
- laat de kat de mogelijkheid om zich te verbergen
- laat de kat in de transportkooi zitten en verwijder de bovenkant
- gebruik voedselbeloningen, afleiding met spelen

L. Finka

HUISVESTING VAN EEN IN HET ZIEKENHUIS OPGENOMEN KAT

- Zorg voor een microklimaat in de kooi in relatie tot de behoeften van het dier
(Bijv.: Zorg ervoor dat lokale warmte beschikbaar is)
- Zet de kattenbak uit de buurt van slapen, eten en drinken
- Gebruik indien mogelijk materiaal door de kat gekend
(bekende geuren, bekende kattenbak vulling, enz.)
- Laat de kat zich in de kooi verbergen
- Vermijd oogcontact met andere zieke katten
- Verminder de lichtintensiteit (rust, verminder de angst)
- Zorgen voor positieve interacties met mensen, voor katten die dit vragen
(bijv.: Kammen, aaien, spelen met kat)
- Minimaliseer het menselijke verkeer in de kamer (niet per ongeluk storen)

- Zorg ervoor dat de kat eet

Bij voorkeur op vrijwillige basis

Rijk, smakelijk, gemengd en verwarmd voedsel

Alternatieven in geval van weigering: Spuit of sonde

AANKOMST VAN EEN KAT IN EEN DIERENASIEL

Is dit, op basis van zijn gedrag, een verdwaalde of verloren kat, als hij binnenkomt nadat hij met een kooi is gevangen?

- **Zwerfkat:** Stress +++ (kan 2 maanden duren)
Geadviseerd om de kat minimum 3 dagen te volgen en dan de procedure zwerfkat op te starten indien deze bestaat bij de organisatie (identificatie, castratie en bevrijding)
- **Verloren kat** (eigenaar): Ook gestrest!
miauwen bij het naderen van de kooi
(dit is vaak het geval)

- Implementeer **onmiddellijke maatregelen om de stress** van katten die bij schuilplaatsen aankomen **te verminderen**:
 - hoe langer een kat daar verblijft, hoe groter het risico dat het angst zal voelen of chronische stress door deze onbekende omgeving
 - eet niet of ontlast niet de eerste dag in schuilplaats (spanning)

kalmerend effect:

- een doek dat op de kooi is geplaatst
- een kartonnen doos in de kooi
- dezelfde zorgverlener
- een regelmatig schema

- Is hij ingeënt, ontwormd, zonder vlooiën?
Moeilijk te weten → Behandeling Standaard, geen risico voor het dier
- Is hij in goede gezondheid?
 - Lichaamstemperatuur: 37,5 tot 39°C
Factoren die de temperatuur kunnen veranderen:
spanning, opwinding, terughoudendheid/transportkooi
 - Stel een lijst op van punten waarop de kat zich moet richten wanneer hij in zijn toevlucht aankomt – Zorg ervoor dat hij wordt getraind in het gebruik ervan (via een dierenarts die het contract heeft gesloten)
 - Wegen bij de ingang van de beschutting (buiten/in de kooi)
Let vooral op het gewicht van niet-zweende kittens (dagelijks tot 7 weken), zeer magere of zeer grote volwassen katten
 - Snel Beslissen over de toekomst van zwakke kittens (niet-gezond of gespeend) omdat deze dieren lijden en belangrijke zorg vereisen (persoonlijke, tijd, financiële middelen)

OPVOEDING EN GENETISCHE ZIEKTEN

Een verantwoordelijke fokker zijn impliceert

- Leer over mogelijke genetische ziekten in het ras
- Zoek naar de aanwezigheid/genetische overdracht van deze ziekten binnen de fokkerij (genetische testen of screening)

Bijv.: <https://www.langfordvets.co.uk/diagnostic-laboratories/services/cat-genetic-testing/>

- Vraag de relevantie van het fokken van dieren met pijnlijk (term) fenotype
Bijv: Schottish fold en osteochondro-dysplasie

OPVOEDING EN GENETISCHE ZIEKTEN

- Genetische selectie van de soort:
54 rassen
(alleen sinds het einde van de 19de eeuw !)
en de “goot” kat blijft de meest voorkomende
- Onlangs veel nieuwe’ katachtige’ soorten
Bijv: Twisty kats

CONCLUSIE

Goed katten huisvesten en fokken is een verantwoordelijkheid, inclusief informeren van de (toekomstige) eigenaar over zijn/haar specifieke kenmerken

- Begrijp de basisbehoeften van katten op milieugebied en de gedragspatronen die van toepassing zijn op alle katten, ongeacht hun levensstijl
- Katten een veilige leefomgeving bieden, ruime toegangspunten bieden voor voedsel, drank en afvoer, rust- en krabbende gebieden, mogelijkheden om te spelen en predation uit te drukken, en regelmatige positieve interactie met mensen. Dit alles in een omgeving die het belang van de reukzin van katten respecteert

Deze maatregelen zullen de gezondheid, de geestelijke staat en de verhoudingen van en met katten verbeteren.

Zie het advies van de Raad voor dierenwelzijn in Brussel over minimumnormen voor katteneigendom (<https://leefmilieu.brussels/themas/dierenwelzijn/brusselse-raad-voor-dierenwelzijn-een-nieuwe-gewestelijke-instantie>)

DE KAT

Felis silvestris catus

- Algemeen
- Huisvesting
- Verzorging
- Voeding
- Omgang
- Interspecifieke en intraspecifieke relaties
- Voortplanting
- Ziektes en aandoeningen
- Belangrijke signalen
- wetgeving
- Doelpubliek
- Aankoop en kost

CONCLUSIE

- Zijn er nog vragen?
- Stuur ze door naar :

-
- bienetreanimal@environnement.brussels
 - dierenwelzijn@leefmilieu.brussels

Bedankt voor uw aandacht!